

ERZURUM VE ÇEVRESİNDE YAŞAYAN VE YAŞLARI 12-25 ARASINDA DEĞİŞEN BİREYLERDE GÖMÜLÜ DİŞ SIKLIĞININ RETROSPEKTİF OLARAK İNCELENMESİ

RETROSPECTIVE INVESTIGATION OF THE FREQUENCY OF IMPACTED TEETH IN PATIENTS AGED BETWEEN 12-25 FROM ERZURUM AND ITS AROUND CITY

Dt. Mevlüt CELİKOĞLU*
Dt. Fatih KAZANCI*

Dt. Özkan MİLOĞLU**
Dt. Özkan ÖZTEK*

Dt. Hasan KAMAK*
Prof. Dr. İsmail CEYLAN*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı 3. molar haricindeki daimi dişlerin gömülü kalma sıklığını araştırmak ve bu sıklığın çenelere ve cinsiyete göre dağılımını yapmaktır. Mevcut incelemede yaşları 12-25 arasında değişen 2291 hastanın (1382 kadın, 909 erkek) panoramik filmi incelendi. 131 hastada 163 tane gömülü diş tespit edildi. Bu dişlerin 110 tanesi maksiller kanin, 16 tanesi mandibular 2. premolar ve 37 tanesi diğer dişlerdi. 163 adet gömülü dişin 136 tanesi üst çenede; 27 tanesi ise alt çenede gözlemlendi. Hastaların % 4,67'sinde (n:107) tek diş, % 0,83'ünde (n:19) iki diş ve % 0,22'sinde (n:5) üç veya daha fazla sayıda diş gömülüdür. Bilateral olarak tespit edilen gömülü dişlerin 28 tanesi üst kanin, 12 tanesi alt 2. premolar, 6 tanesi üst 1. premolar ve 4 tanesi üst orta kesici diştir.

Anahtar kelimeler: gömülü dişler, sıklık

Gömülü diş; mekanik engellerden dolayı veya herhangi bir engel olmaksızın normal sürme zamanında halen sürememiş dişler için kullanılan bir terimdir.¹ Komşu dişlerin yapmış olduğu basınç, kemik yapıdaki ve yumuşak dokudaki yoğunluk, çevre mukozanın uzun süreli kronik iltihabı, yer darlığı, persiste süt dişleri, süt dişlerinin erken kaybı, kemikteki enflamatuar değişiklikler gibi lokal nedenler ve heredite, raşitizm, anemi, konjenital sifiliz, tüberküloz ve endokrin bozukluklar gibi sistemik nedenler dişlerin gömülü kalmalarına sebep olan etkenlerdir.²

ABSTRACT

The aims of this study were to examine the frequency of impacted permanent teeth excluding third molars and to perform the distributions according to sex and jaws. In current study, panoramic films of 2291 patients (1382 women, 909 men) with the age range of 12-25 years were investigated. In 131 patients there were 163 impacted teeth detected. Of these teeth, 110 were maxillary canines, 16 were mandibular 2. premolar, 37 were the others. Of these 163 impacted teeth, 136 were detected in maxilla and 27 in mandibula. Of the patients, 4.67 % (n:107) had one impacted tooth, 0.83 % (n:19) two impacted teeth, and 0.22 % (n:5) three or more impacted teeth. Of the impacted teeth that were detected bilaterally, 28 were maxillary canines, 12 mandibular second premolar teeth, 6 maxillary first premolar teeth and 4 maxillary central incisors.

Key words: impacted teeth, frequency

Daimi dişlerin tümü gömülü kalabilir. Bununla birlikte en sık gömülü kalan dişler 3. molarlar, maksiller kaninler, maksiller ve mandibular premolarlar ve maksiller orta kesicilerdir.³

Gömülü dişler yıllarca hiçbir belirti vermeden ve patolojik bir olaya neden olmadan çene içinde kalabildikleri gibi, nevralfiform ağrılara, enfeksiyona, temporomandibular eklem şikayetlerine, komşu dişlerde kök rezorbsiyonlarına, dentigeröz kist ve ameloblastik fibroma gibi patolojilere neden olabilirler.⁴

* Atatürk Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti Anabilim Dalı, Araştırma Görevlisi

** Atatürk Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Oral Diagnoz ve Radyoloji Anabilim Dalı, Araştırma Görevlisi
(Makale Gönderilme tarihi: 24.01.2009; Kabul Tarihi: 21.05.2009)

Literatürde kadın ve erkek bireylerde gömülü diş görülme sıklığı bakımından farklılık olmadığını belirten çalışmaların⁵⁻⁷ yanı sıra, kadınlarda erkeklere oranla daha fazla gömülü diş görüldüğünü belirten çalışma da mevcuttur.⁴

Üçüncü molar dişlerin gömülü kalma sıklığı ile ilgili çok sayıda çalışma⁶⁻⁹ olmasına rağmen diğer daimi dişlerin gömülü kalma sıklığıyla ilgili nispeten az sayıda çalışma¹⁰ vardır.

Bu çalışmada amacımız 3. molar diş haricindeki daimi dişlerin gömülü kalma sıklığını tespit edip, çenelere ve cinsiyete göre dağılımını yapmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma Ocak 2004-Aralık 2008 tarihleri arasında Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Kliniğine başvuran ve ortalama yaşları 15,31 olan 1382 bayan ve 909 erkek olmak üzere toplam 2291 hastanın radyografik değerlendirmesinden oluşmaktadır.

Çalışma için belirtilen tarihler arasında kliniğe gelen ve aşağıda verilen kriterlere uyan hastalardan elde edilen ortopantomografiler kullanılmıştır.

1. Yaşı 12-25 aralığında olanlar,
2. Hormonal ve kalıtsal bozukluğu olmayanlar ve herhangi bir sendromun varlığından bağımsız olanlar,
3. Daha önce ortodontik tedavi görmemiş olan hastalar.

Kriterlere göre belirlenen hastalardan elde edilen filmler 4 araştırmacı tarafından eşzamanlı olarak incelendi ve bir dişin gömülü kabul edilebilmesinde

dişin kök gelişiminin en az % 75'inin tamamlanmış olmasına dikkat edildi.¹¹ Cinsiyetler arası farklılık istatistiksel olarak ki-kare testi ile değerlendirildi.

BULGULAR

Kliniğimize başvuran 2291 hastanın % 5,72'sinde (n=131) gömülü diş tespit edildi. 131 hastadaki toplam gömülü diş sayısı 163 idi. Hastaların % 4,67'sinde (n=107) tek diş, % 0,83'ünde (n=19) iki diş ve % 0,22'sinde (n=5) üç veya daha fazla sayıda diş gömülü olarak tespit edildi. Bilateral veya daha fazla gömülü diş tespit edilen hastalar herhangi bir sendrom varlığından bağımsızdı. 1382 bayan hastanın % 6,37'sinde (n=88) ve 909 erkek hastanın % 4,73'ünde (n=43) gömülü diş tespit edildi (Tablo 1). Kadınlar ve erkekler arasındaki bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildi (p>0.05).

Gömülü dişlerin % 83,44'ü (n=136) maksillada, % 16,56'sı (n=27) mandibulada belirlendi. Tüm dişler arasında gömülü kalma oranlarına bakıldığında zaman üst kanin diş % 4,80 ile en sık gömülü kalan dişti. Daha sonra gömülü olarak sırasıyla alt 2. premolar (% 0,70), üst 2.premolar (% 0,44), üst orta kesici (% 0,39), alt 1. premolar (% 0,22), üst 1. premolar (% 0,17), alt kanin (% 0,17), üst 2. molar (% 0,13) ve alt 2. molar diş (% 0,09) olarak bulunmuştur. Tespit edilen 163 dişin % 69,33'ü unilateral (n=113), %30,67'si ise bilateral (n=25) dağılım gösterdi. Bilateral olarak tespit edilen gömülü dişlerin 14 tanesi üst kanin, 6 tanesi alt 2. premolar, 3 tanesi üst 1. premolar ve 2 tanesi üst orta kesici dişti (Tablo 2).

Tablo 1. Gömülü dişlerin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	n	Gömülü dişli hastalar	%	X ²	P değeri
Kız	1382	88	6.37	2.73	0.1
Erkek	909	43	4.73		
Toplam	2291	131	5.72		

Tablo 2. Gömülü dişlerin dağılımı

	Santral kesici	Lateral kesici	Kanin	Birinci premolar	İkinci premolar	Birinci molar	İkinci molar	Toplam
Maksiller	9 (0,39)	0 (0,0)	110 (4,80)	4 (0,17)	10 (0,44)	0 (0,0)	3 (0,13)	136 (5,94)
Mandibular	0 (0,0)	0 (0,0)	4 (0,17)	5 (0,22)	16 (0,70)	0 (0,0)	2 (0,09)	27 (1,17)
Unilateral	5 (0,22)	0 (0,0)	86 (3,75)	3 (0,13)	14 (0,61)	0 (0,0)	5 (0,22)	113 (4,93)
Bilateral	4 (0,17)	0 (0,0)	28 (1,22)	6 (0,26)	12 (0,52)	0 (0,0)	0 (0,0)	50 (2,18)
Toplam (%)	9 (0,39)	0 (0,0)	114 (4,98)	9 (0,39)	26 (1,13)	0 (0,0)	5 (0,22)	163 (7,11)

TARTIŞMA

Chu ve arkadaşları¹² 7486 hasta üzerinde gömülü diş sıklığını incelemiş ve % 28,3'ünde gömülü diş tespit etmişlerdir. Ezoddini ve arkadaşları¹³ ise 480 hastada gömülü diş sıklığını % 8,3 olarak bildirmişlerdir. Çalışmamızda gömülü diş sıklığı % 5,72 bulunmuş ve her iki çalışmanın sıklığından daha düşüktür. Aradaki farkın 3. molar dişin çalışmamızda yer almamasından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Dural ve arkadaşları⁴ ile Yazıcı ve arkadaşları¹⁰ gömülü diş sıklığının kızlarda erkeklere nazaran anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu bulmuştur. Mevcut çalışmamızda cinsiyetler arasında gömülü diş sıklığı bakımından bir farklılık bulamadık. Bu sonuç Tuğsel ve arkadaşlarının⁷ bulgularıyla uyumludur.

Brown ve arkadaşları¹⁴ ile Shah ve arkadaşları¹⁵ çalışmalarında üst çenede daha fazla gömülü dişle karşılaşmışlardır. Bununla birlikte Stanley ve arkadaşları¹⁶ alt çenede gömülü dişin daha sık görüldüğünü bildirmişlerdir. Bizim çalışmamızda ise üst çenede alt çeneye oranla daha fazla gömülü dişle rastlanmıştır.

Yazıcı ve arkadaşları¹⁰ 18 yaş üzerindeki 2000 hastada gömülü diş sıklığını incelemiş ve 3. molar dişten sonra en sık gömülü kalan dişin %3,65 ile üst kanin diş olduğunu belirtmişlerdir. Rozsa ve arkadaşları¹⁷ ise üst kanin dişin gömülü kalmasının yüksek oranda olduğunu bildirmiş ve yaşları 11-18 arasında değişen 1858 hastada bu oranı % 5,44 bulmuşlardır. Benzer şekilde bizim incelememizde en sık gömülü diş üst kanin diş olup sıklığı %4,80 olarak bulunmuştur.

Çalışmamızda üst kanin dişten sonra en sık gömülü kalan diş % 0,70 ile alt 2. premolardı. Yazıcı ve arkadaşları¹⁰ ile Chu ve arkadaşlarının¹² çalışmalarında mandibular 2. premolar dişin gömülü kalma sıklıkları sırasıyla %0,1 ve 0,2 olarak tespit edilmiştir. Bu oran bizim bulgularımıza göre düşüktür. Aradaki farklılıklar çalışma gruplarının yaş farklılığından kaynaklanabilir. Çünkü her iki araştırmacı da 18 yaş üstü hastalarda ve çok geniş yaş aralıklarında gömülü diş sıklığını incelemişlerdir. Biz ise çalışmamızda 12-25 yaş aralığındaki hastalarda gömülü diş sıklığını inceledik.

Bondemark ve Tsiopa¹⁸ 1543 hastada sadece 2. molar dişin ektopik erüpsiyonuna, eksikliğine ve gömülü kalma sıklığına baktığı çalışmada bu dişin gömülü kalma sıklığının %0,2 olduğunu belirtmiştir.

Bizim çalışmamızda da 2. molar dişin gömülü kalma sıklığı %0,22'dir. Benzer şekilde diğer dişlerin gömülü kalma sıklığı literatürdeki çalışmalar^{10,19} ile uyumludur.

SONUÇLAR

1. Bu çalışmada 2291 hastanın % 5,72'sinde (n=131) gömülü diş tespit edilmiştir.
2. Kızlarda gömülü diş görülme sıklığı erkeklerden daha fazladır, fakat bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir.
3. Gömülü dişler üst çenede alt çeneye nazaran daha sık gözlenmiştir.
4. En sık gömülü kalan diş % 4,80 ile üst kanin diştir.

KAYNAKLAR

1. Ozan F, Yeler H, Yeler D. Mandibular Gömülü Daimi Kanin Diş İle İlişkili Süpernumerer Diş Ve Kompaund Odontoma: Vaka Raporu Atatürk Üniv Diş Hek Fak Derg 2005;15:61-4.
2. Alling CC 3rd, Catone GA. Management of impacted teeth. J Oral Maxillofac Surg 1993;51:3-6.
3. Rajic S, Muretic Z, Percac S. Impacted canine in a prehistoric skull. Angle Orthod 1996;66:477-80.
4. Dural S, Avci N, Karabyıkoğlu T. Gömük dişlerin görülme sıklığı, çenelere göre dağılımları ve gömülü kalma nedenleri. Sağ Bil Arş Derg 1996;7:127-33.
5. Kramer RM, Williams AC. The incidence of impacted teeth. Oral Surg Oral Med Oral Pathol 1970;237-241.
6. Schersten E, Lysell L, Rohlin M. Prevalence of impacted third molars in dental students. Swed Dent J 1989;13:7-13.
7. Tuğsel Z, Kandemir S, Küçüker F. Üniversite öğrencilerinde üçüncü molarların gömüklülük durumlarının değerlendirilmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hek Fak Derg 2001;4:102-5.
8. Hattab FN. Positional changes and eruption of impacted mandibular third molars in young adults: a radiographic 4-year follow-up study. Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod 1997;84:604-8.

9. Odusanya SA, Abayomi IO. Third molar eruption among rural Nigerians. Oral Surg Oral Med Oral Pathol 1991;71:151-4.
10. Yazıcı S, Kökden A, Tank A. Gömülü Dişler Üzerine Retrospektif Bir Çalışma. Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hek Fak Derg 2002;5(2):46-51.
11. Evans R. Incidence of lower second permanent molar impaction. Br J Orthod 1988;15:199-203.
12. Chu FC, Li TK, Lui VK, Newsome PR, Chow RL, Cheung LK. Prevalence of impacted teeth and associated pathologies-a radiographic study of the Hong Kong Chinese population. Hong Kong Med J 2003;9:158-63.
13. Ezoddini AF, Sheikhha MH, Ahmadi H. Prevalence of dental developmental anomalies: a radiographic study. Community Dent Health 2007;24:140-4.
14. Brown LH, Berkman S, Cohen D, Kaplan AL, Rosenberg M. A radiological study of the frequency and distribution of impacted teeth. J Dent Assoc S Afr 1982;37:627-30.
15. Shah RM, Boyd MA, Vakil TF. Studies of permanent tooth anomalies in 7,886 Canadian individuals. I: impacted teeth. Dent J 1978;44:262-4.
16. Stanley HR, Alattar M, Collett WK, Stringfellow HR Jr, Spiegel EH. Pathological sequelae of "neglected" impacted third molars. J Oral Pathol 1988;17:113-7.
17. Rózsa N, Fábrián G, Szádeczky B, Kaán M, Gábris K, Tarján I. Prevalence of impacted permanent upper canine and its treatment in 11-18-year-old orthodontic patients. Fogorv Sz 2003;96:65-9.
18. Bondemark L, Tsiopa J. Prevalence of ectopic eruption, impaction, retention and agenesis of the permanent second molar. Angle Orthod 2007;77:773-8.
19. Yavuz MS, Aras MH, Büyükkurt MC, Tozoglu S. Impacted mandibular canines. J Contemp Dent Pract 2007;8:78-85.

Yazışma Adresi:

Dt. Mevlüt ÇELİKOĞLU

Ortodonti A.B.D.

Diş Hekimliği Fükültesi

Ataturk Üniversitesi

25240, Erzurum TÜRKİYE

mevlutcelikoglu@hotmail.com

